

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

A TÖBBSÉGÉBEN MAGYARLAKTA TELEPÜLÉSTERÜLETEK FÖLDRAJZA

A Kárpát-medencei magyar tömbös településterületek társadalmi-
gazdasági helyzetének elemzése

6. fejezet: Az egyes tömbök leírása

Somorjai Csallóköz tömb

Nemzetstratégiai Kutatóintézet

Budapest, 2024

Jelen dokumentum A TÖBBSÉGÉBEN MAGYARLAKTA TELEPÜLÉSTERÜLETEK
FÖLDRAJZA – A Kárpát-medencei magyar tömbös településterületek társadalmi-
gazdasági helyzetének elemzése
című kutatás eredményeit összefoglaló jelentés 6. fejezetének része

Kiadja a Nemzetstratégiai Kutatóintézet

Felelős kiadó: Szász Jenő, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnöke

Minden jog fenntartva ©
A kutatásban közreműködő személyek ©

Kutatásvezető: Péti Márton

Szerkesztette: Péti Márton, Borbély Mátyás, Szász Jenő

Írta: Péti Márton, Borbély Mátyás, Mozga Gábor, Szász Jenő

A 6. fejezet elkészítésében közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Nagy Szabolcs,
Megyesi Zoltán, Mozga Gábor, Szabó Balázs

Szöveggondozásban közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Mozga Gábor,
Borbándi Erik, Gáspár Milán

Ábrászerkesztésben közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Lovász Gergely,
Szabó Balázs

Táblázat szerkesztésben közreműködött: Péti Márton, Borbély Mátyás, Lovász Gergely

ISBN 978-615-5639-53-1

Tartalom

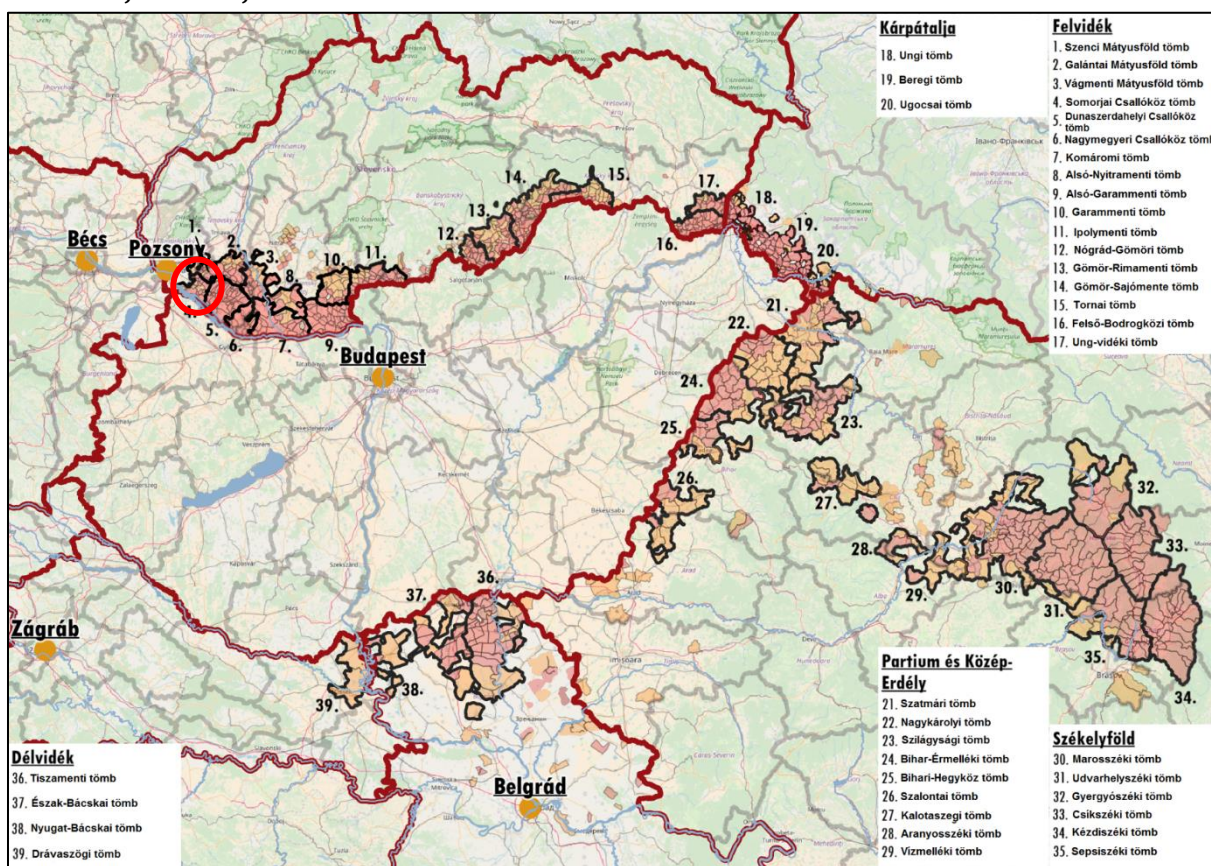
1. A térség főbb jellemzői	4
1.1 Elhelyezkedés	4
1.2 A térség települései	6
2. A térség társadalmi-gazdasági alapmutatói	8
2.1 Demográfia	8
2.2 Oktatás	12
2.3 Munkaerőpiac.....	15
3. A térség egyéb elérhető mutatói.....	16
3.1 Gazdaság, munkaerőpiac.....	16
3.2 Jövedelem.....	18

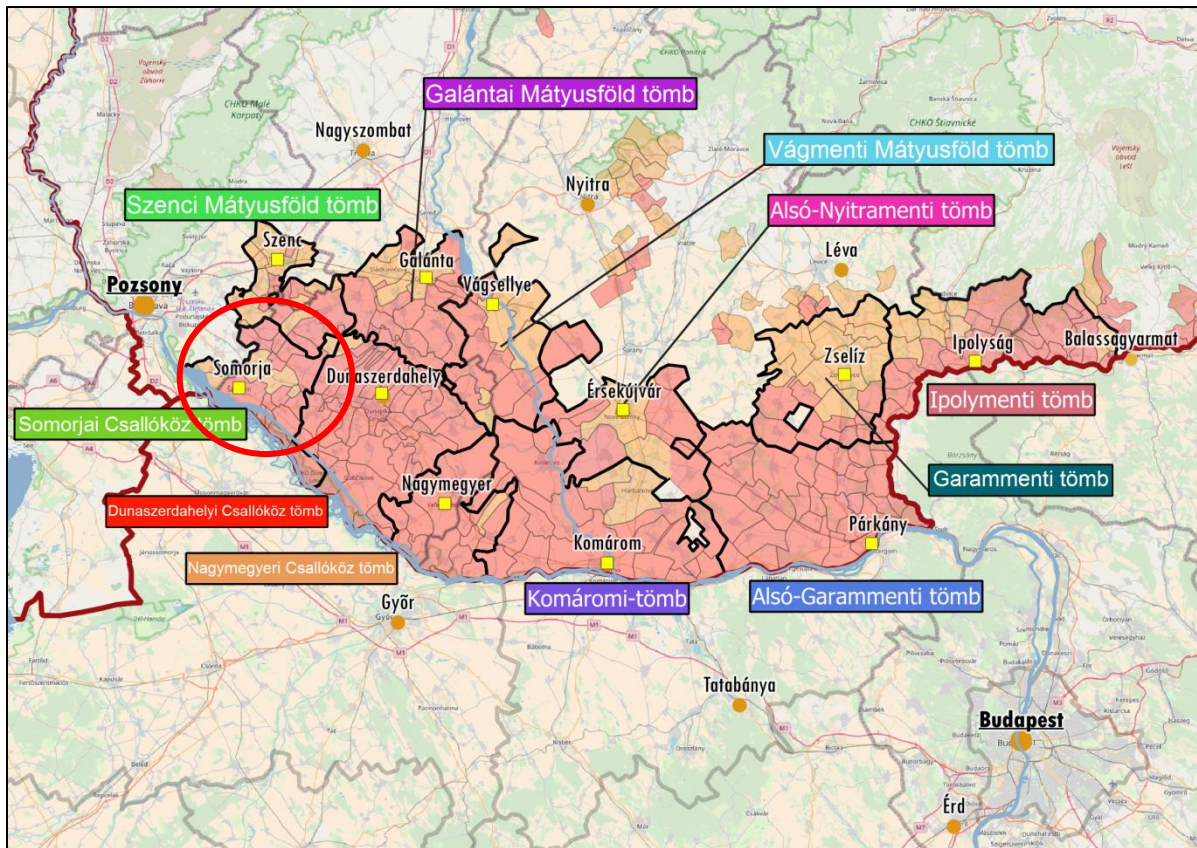
1. A térség főbb jellemzői

1.1 Elhelyezkedés

A Somorjai Csallóköz tömb a Kisalföldtől a Duna által elválasztott Dunamenti-alföld Felső-Csallóköz nevű területén, a Duna és a Kis-Duna által természetes határok közé zárt területen helyezkedik el. A síkvidéken felhalmozott hordalék kitűnő termőterület, amely a sűrű vízhálózat következtében a felszín alatt nagy vízkészletekkel is rendelkezik. A tömb területének természetes határa északkeleti és délnyugati irányból van, ahonnan a Kis-, illetve az Öreg-Duna határolja. A tömböt északról (a tömbbe némileg átnyúlva) a Szenci járás, délnyugati irányból a magyar–szlovák államhatár, délről a Dunaszerdahelyi járás székhelyének térsége, valamint attól délre eső területei, továbbá északkeletről a Galántai járás zárja közre.

1. ábra: A tömb földrajzi elhelyezkedése a Kárpát-medencében
Az adatok forrása: A szomszédos országok statisztikai hivatalai

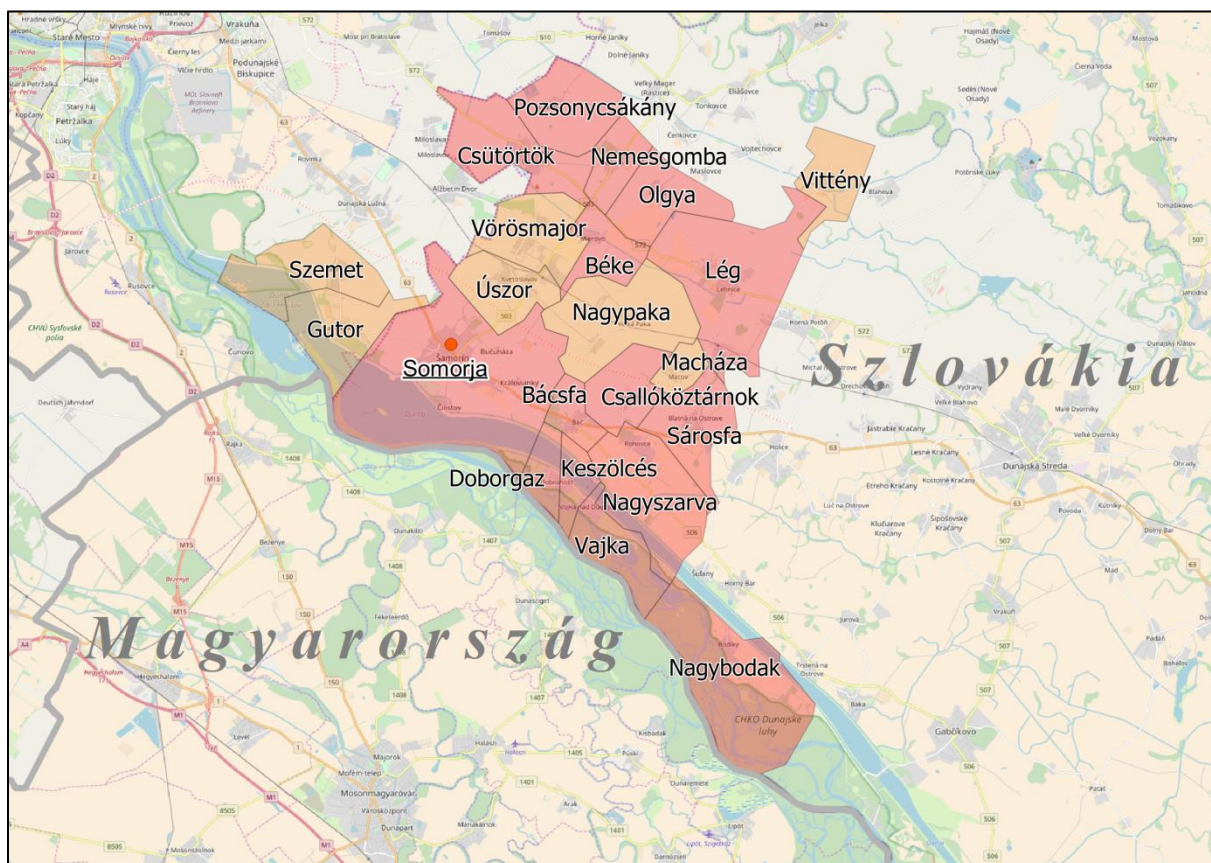

2. ábra: A tömb földrajzi elhelyezkedése a Nyugat-Felvidéken
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

1.2 A térség települései

A tömbbe sorolt települések Gutor és Szemet kivételével közigazgatásilag mind a Nagyszombati kerület Dunaszerdahelyi járásába tartoznak. A járásból kilógó két település a Pozsonyi kerület Szenci járásának része. A Somorjai Csallóköz tömb össznépessége közel 30 ezer fő, amely etnikai megoszlás szerint legnagyobb részt, 57 százalékban magyar. A lehatárolt 23 településéből 16, többek közt a tömb központja is magyar többségű. A legnagyobb kisebbséget a szlovákok képviselik, akik valamivel több, mint egyharmadát adják a tömb népességének. Felekezeti hovatartozás szerint a tömb homogén képet mutat, hiszen az érintett települések mindegyikén a római katolikus vallásúak vannak többségben. A tömb gazdaságát nagyban meghatározza Pozsony elszívó hatása, valamint a településszerkezet aprófalvas jellege, így területén komolyabb ipari tevékenység nincs, leszámítva a központi település élelmiszer- és építőanyag iparát.

3. ábra: A tömb településeinek földrajzi elhelyezkedése

Piros: 50% feletti, narancssárga: 10% és 50% közötti magyarságaránnyal rendelkező települések

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

A tömb központjának meghatározott Somorja a járás északnyugati szegletében a Duna partján fekszik. A város a Felső-Csallóköz gazdasági és kulturális központja. Ez a város a székhelye a Fórum Kisebbségkutató Intézetnek, valamint magyar tanítási nyelvű alapiskola és gimnázium is működik Somorján. Nagy hagyománya van a helyi lótenyésztésnek és a lóversenysportnak, amelyhez kapcsolódóan lóversenyeket is tartanak a településen.

Somorjai Csallóköz tömb				
Magyar név	Szlovák név	Teljes népesség száma (fő)	Magyar népesség száma (fő)	Magyar népesség aránya (%)
Központi település				
Somorja	Samorin	12 726	7 309	57,43
Magyar többségű települések				
Felsővámos	Horne Myto	957	873	91,22
Nagybodak	Bodiky	288	240	83,33
Sárosfa	Blatna na Ostrove	860	667	77,56
Keszölcés	Kyselica	151	114	75,50
Béke	Mierovo	445	331	74,38
Pozsonycsákány	Cakany	570	421	73,86
Csütörtök	Stvrtok na Ostrove	1 770	1 271	71,81
Nagyszarva	Rohovce	1 192	852	71,48
Bacsfa	Bac	553	394	71,25
Vajka	Vojka nad Dunajom	460	327	71,09
Doborgaz	Dobrohost	428	299	69,86
Nemesgomba	Hubice	559	389	69,59
Csallóköztárnok	Trnavka	452	309	68,36
Olgya	Oldza	403	239	59,31
Lég	Lehnice	2 527	1 365	54,02
Jelentős (10–50%) magyar lakosságárányú települések				
Nagypaka	Velka Paka	879	373	42,43
Macháza	Macov	237	93	39,24
Gutor	Hamuliakovo	1438	504	35,05
Vittény	Bellova Ves	229	76	33,19
Úszor	Kvetoslavov	949	310	32,67
Szemet	Kalinkovo	1170	296	25,30
Vörösmajor	Hviezdoslavov	612	113	18,46
Összesen		29 855	17 165	57,49

1. táblázat: A tömb településeinek főbb jellemzői

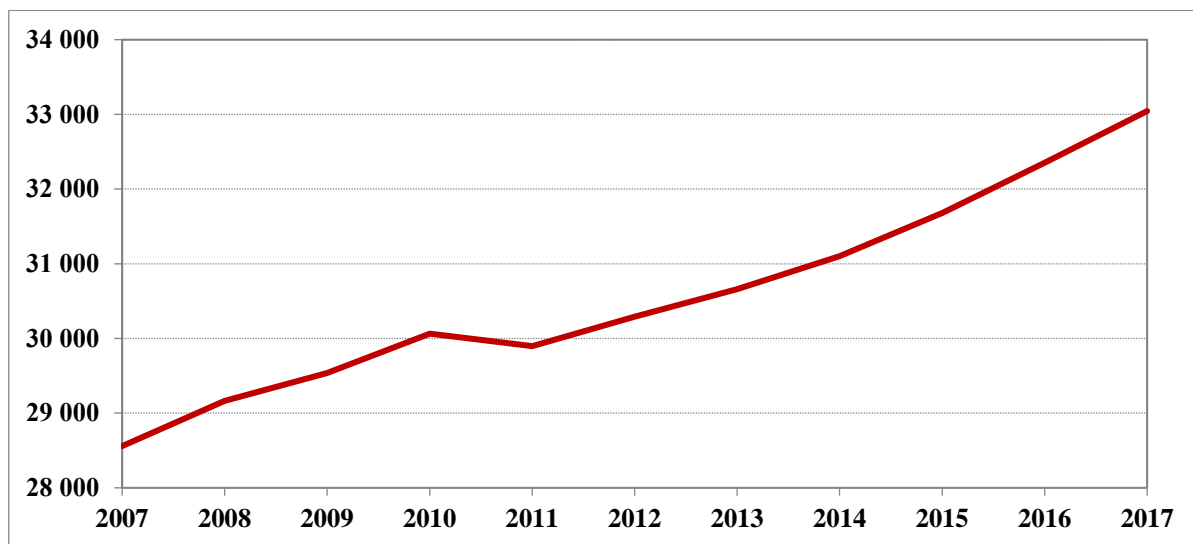
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

2. A térség társadalmi-gazdasági alapmutatói

2.1 Demográfia

Népesség, népmozgalom

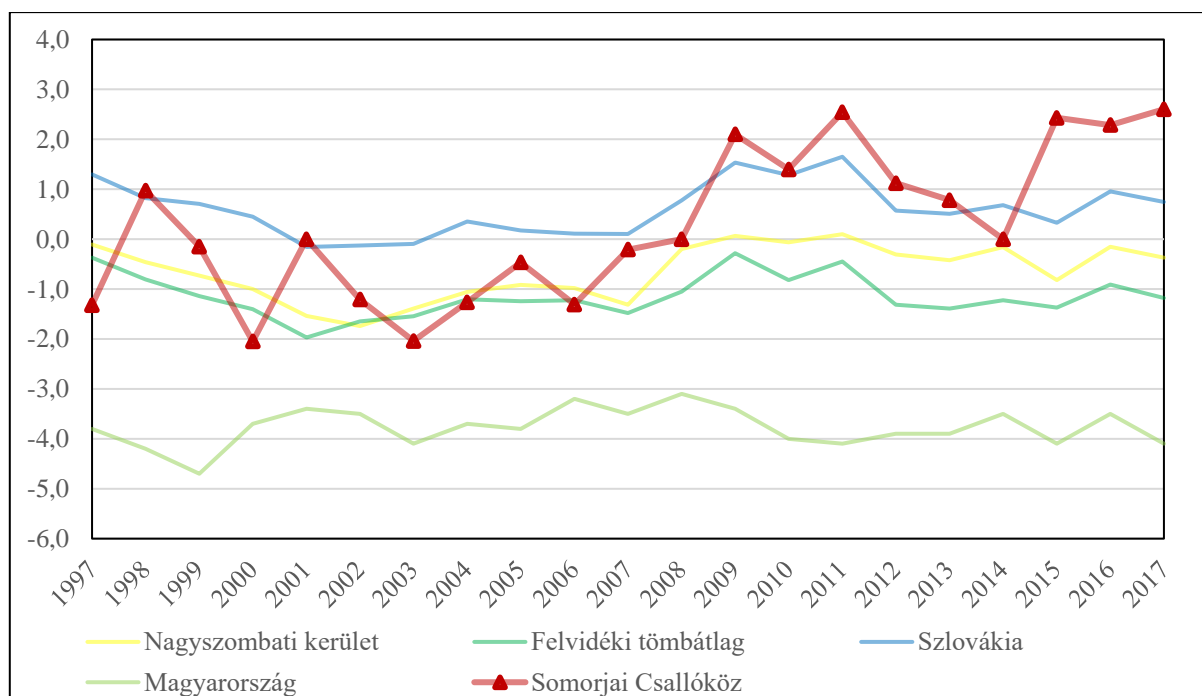
4. ábra: A tömb állandó népességének változása (fő) (2007–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

Somorjai Csallóköz tömb	Nagyszombati kerület	Felvidéki tömbök átlaga	Szlovákiai átlag	Anyaországi átlag
15,70	1,05	0,54	1,22	-2,67

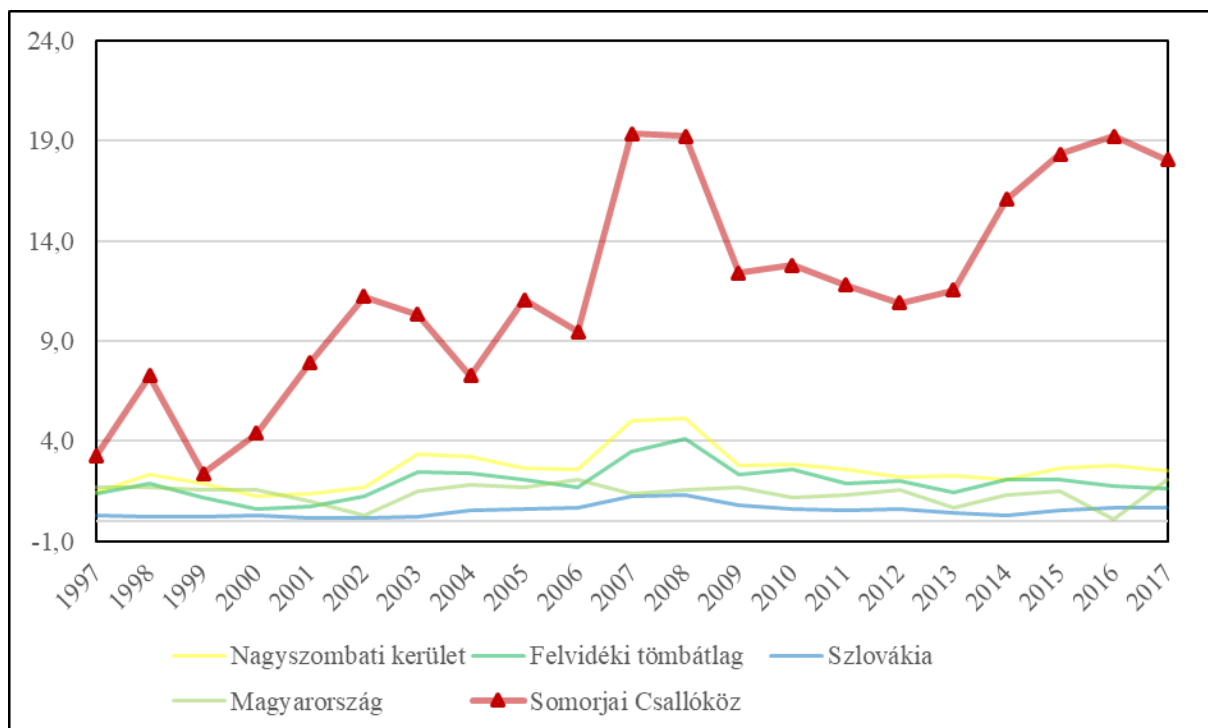
2. táblázat: A népességváltozás aránya (%) (2007–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

5. ábra: A természetes szaporodás rátája (%) (1997–2017)

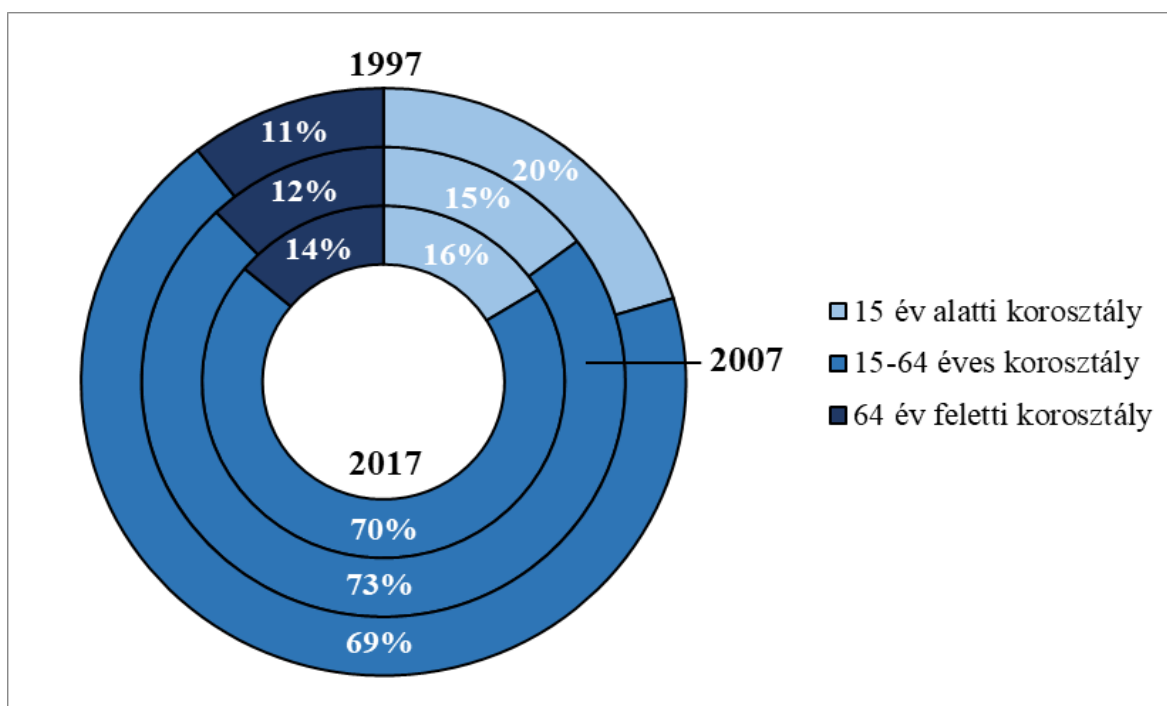
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

6. ábra: Vándorlási arányszám (%) (1997–2017)¹

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

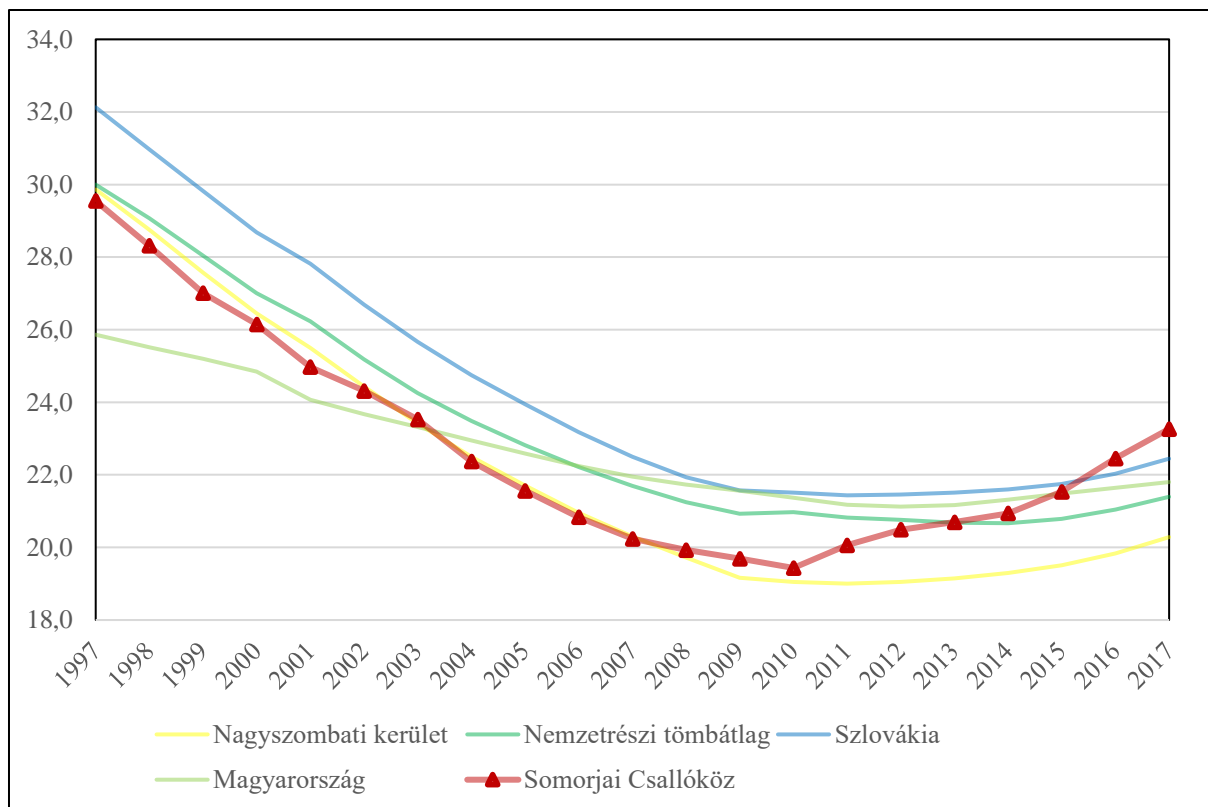
Korszerkezet

7. ábra: A tömb korszerkezete a főbb korcsoportok szerint (%) (1997, 2007, 2017)

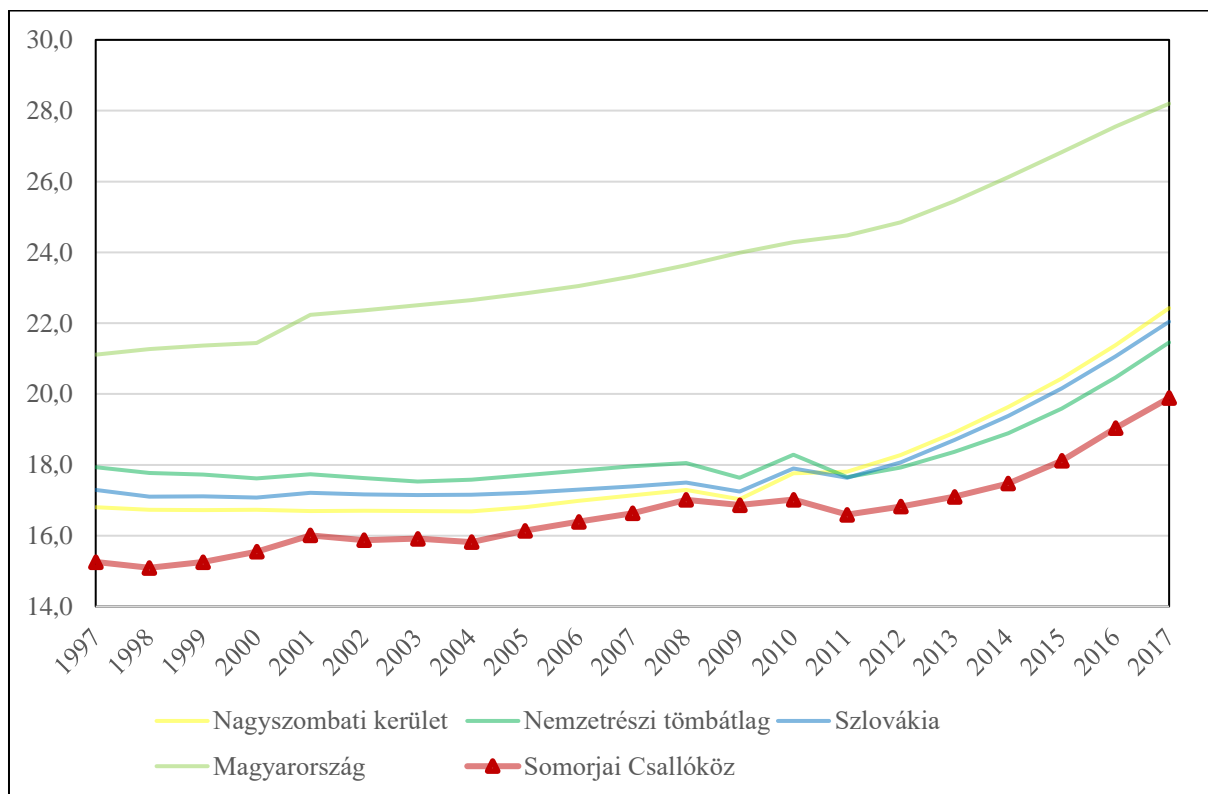
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

¹ Az országos adatok esetében a belföldi vándorlás magától értetődően zéró, Szlovákia és Magyarország vándorlási egyenlege a nemzetközi vándorlás rátáját mutatja.

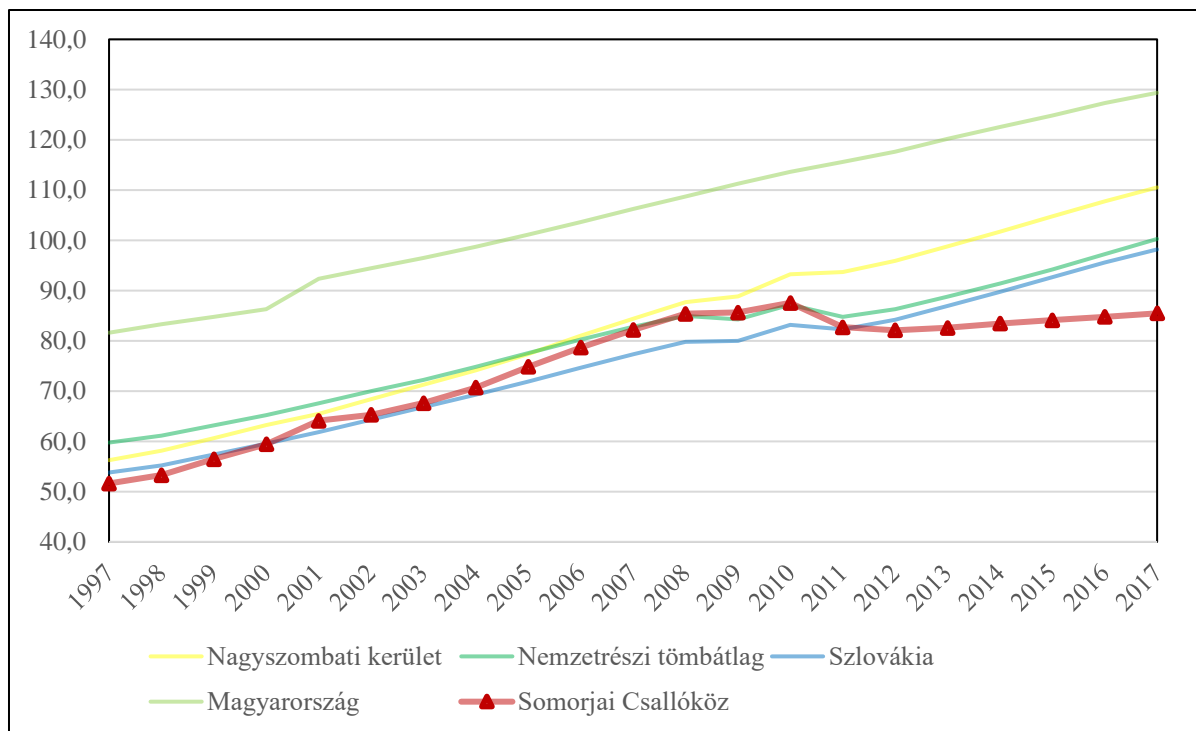
8. ábra: A gyermeknépesség eltartottsági rátája (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

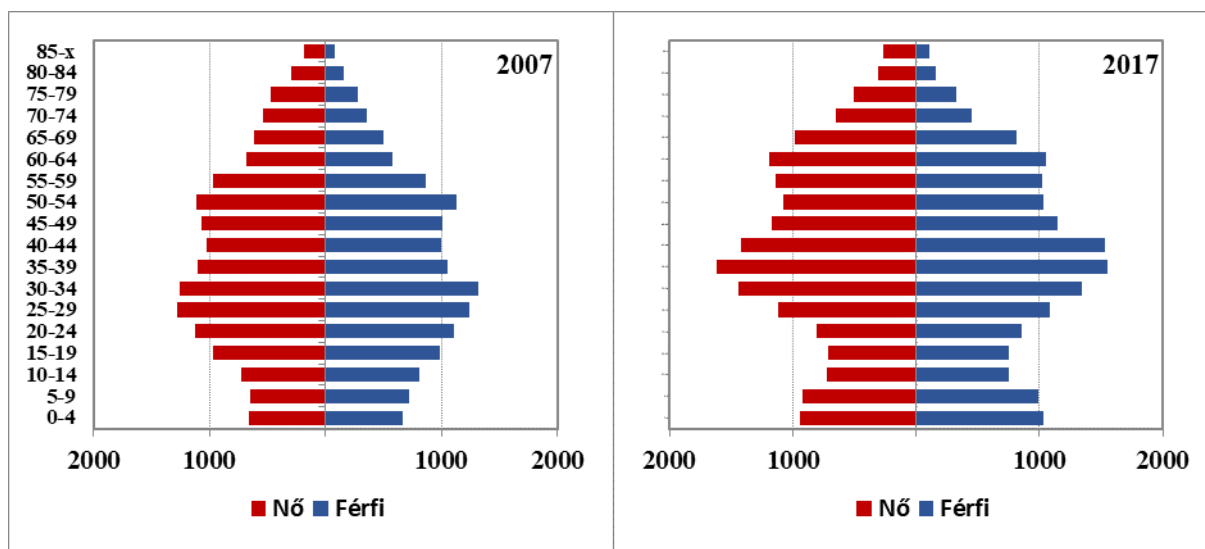
9. ábra: Az idős népesség eltartottsági rátája (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

10. ábra: Az öregedési index változása (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

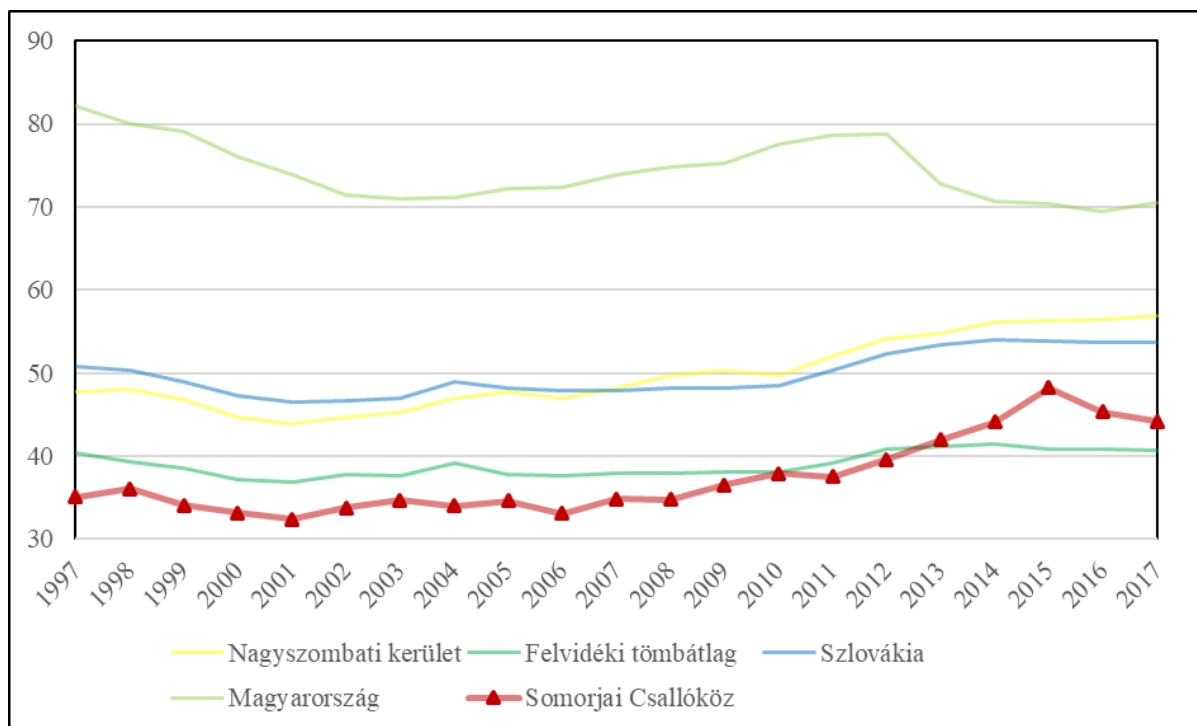
11. ábra: A tömb korfája (2007, 2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

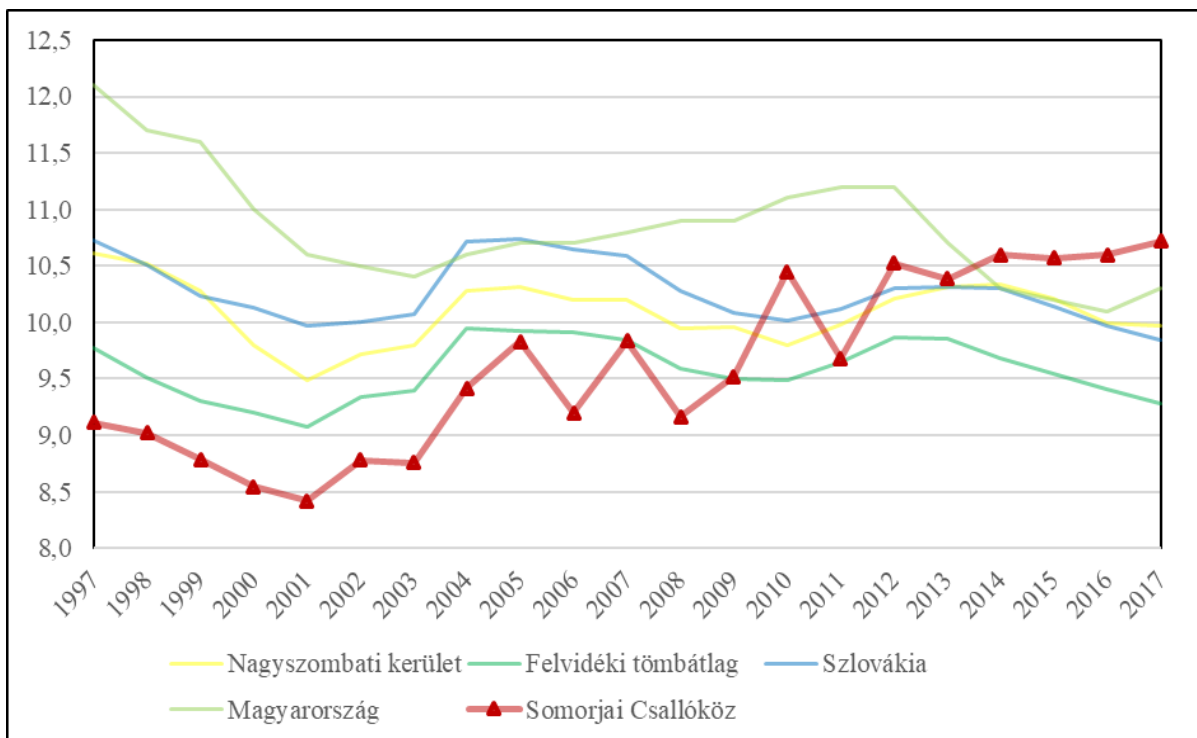
2.2 Oktatás

Óvodák

12. ábra: Az egy óvodára jutó óvodások száma (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

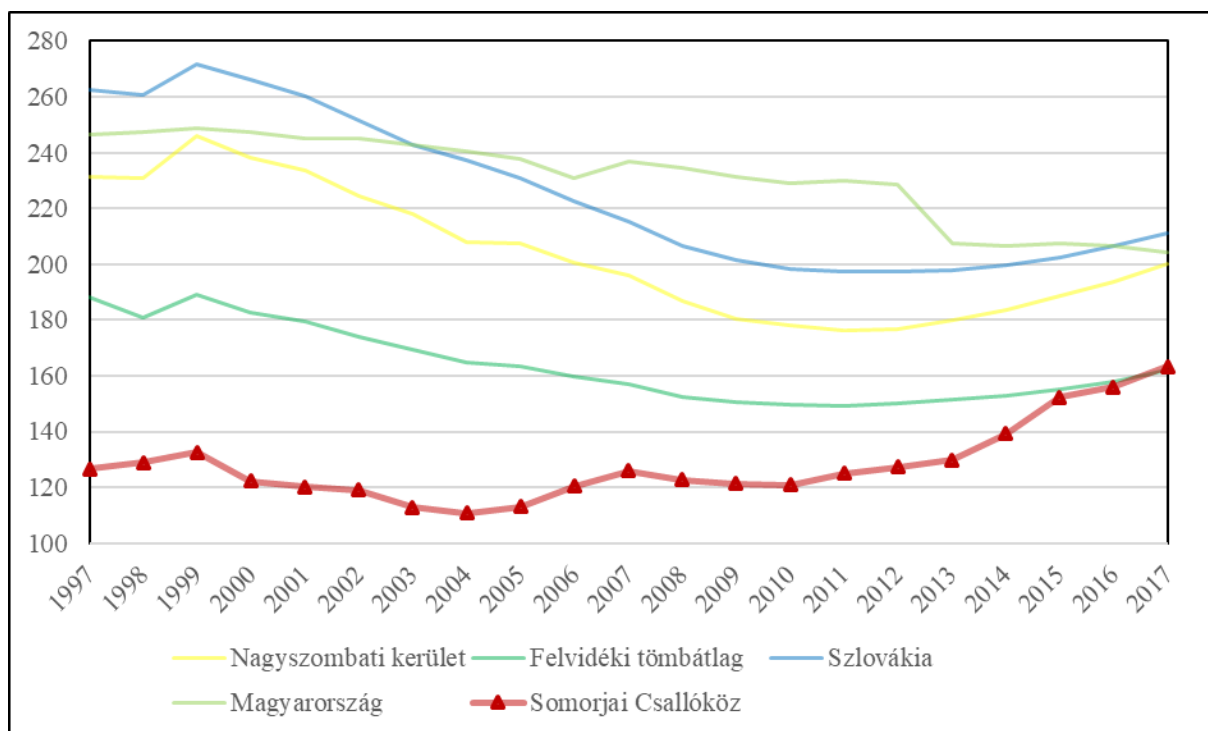

13. ábra: Az egy óvodapedagógusra jutó óvodások száma (fő) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

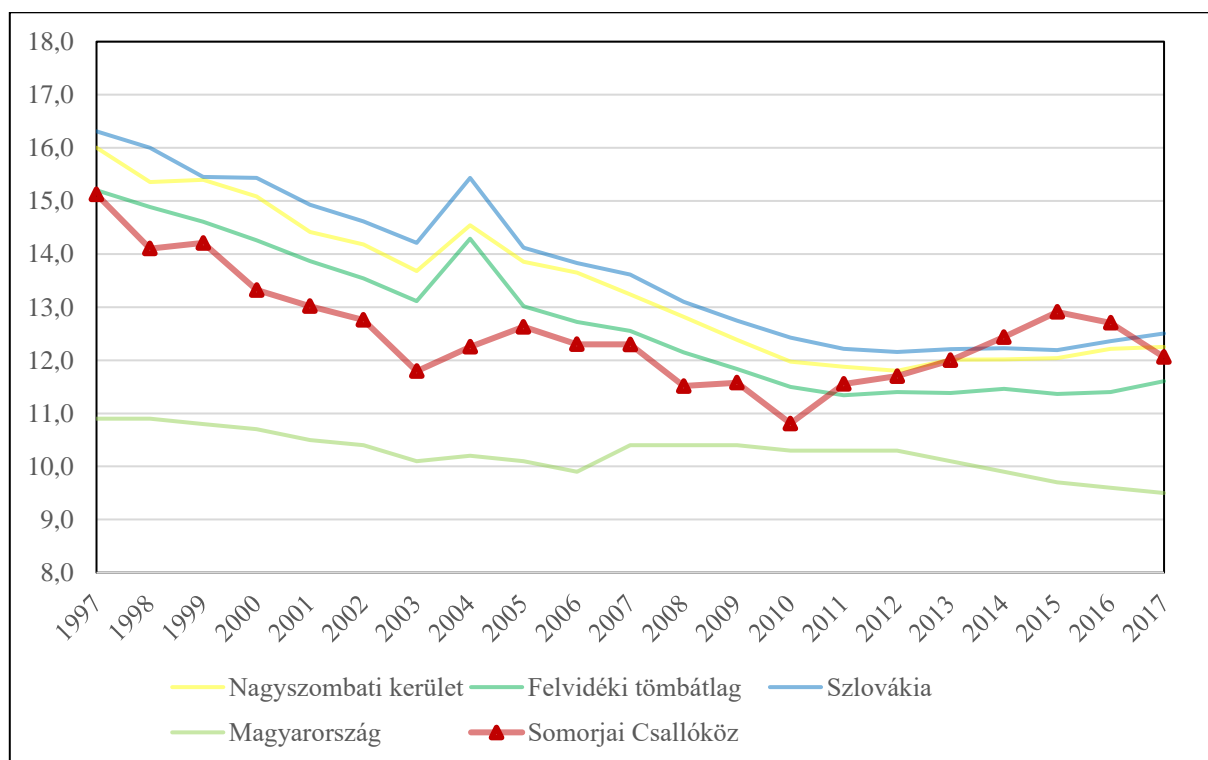

Általános iskolák

14. ábra: Az egy általános iskolára jutó általános iskolások száma (fő) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

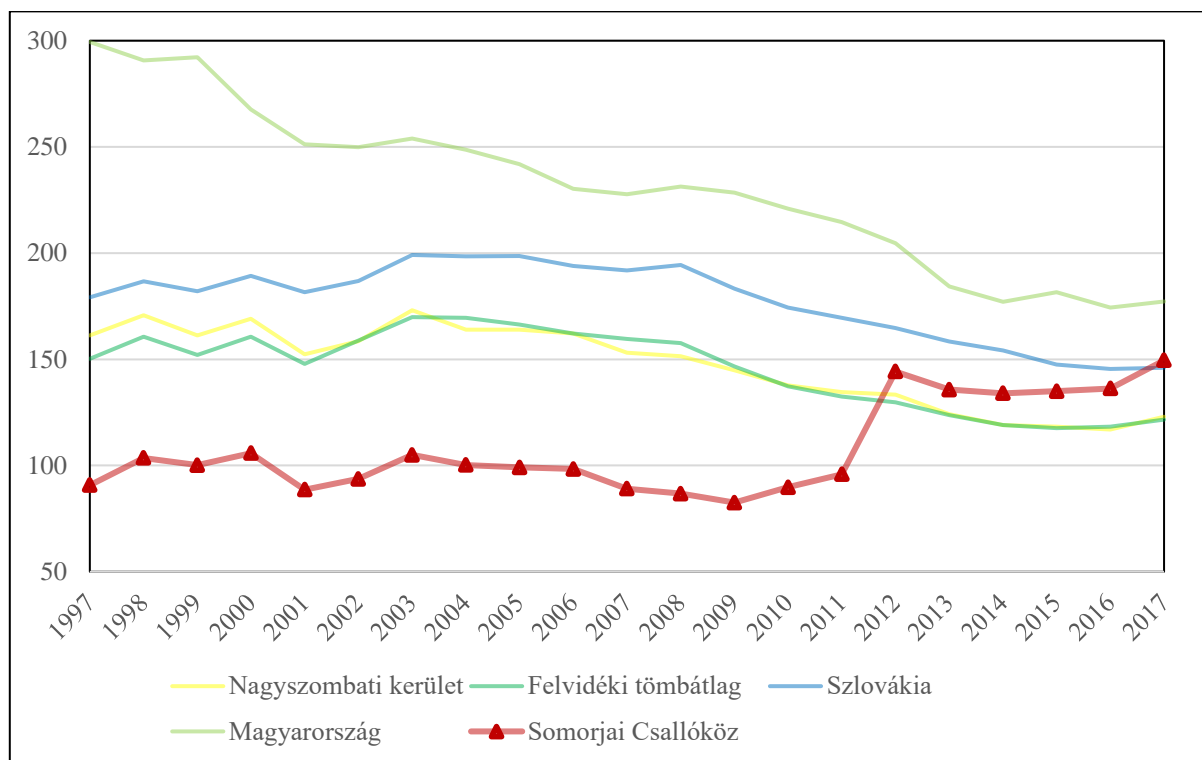

15. ábra: Az egy általános iskolai tanóra jutó általános iskolások száma (fő) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

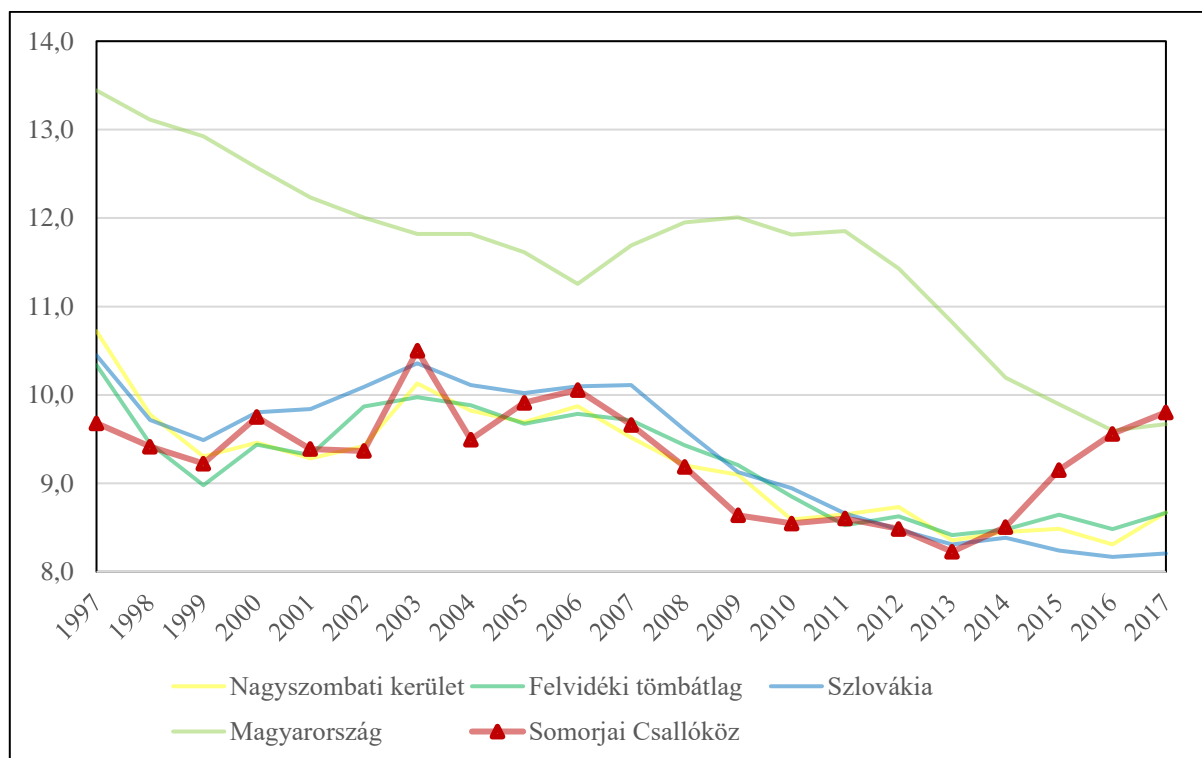

Középiskolák

16. ábra: Az egy középiskolára jutó középiskolások száma (fő) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

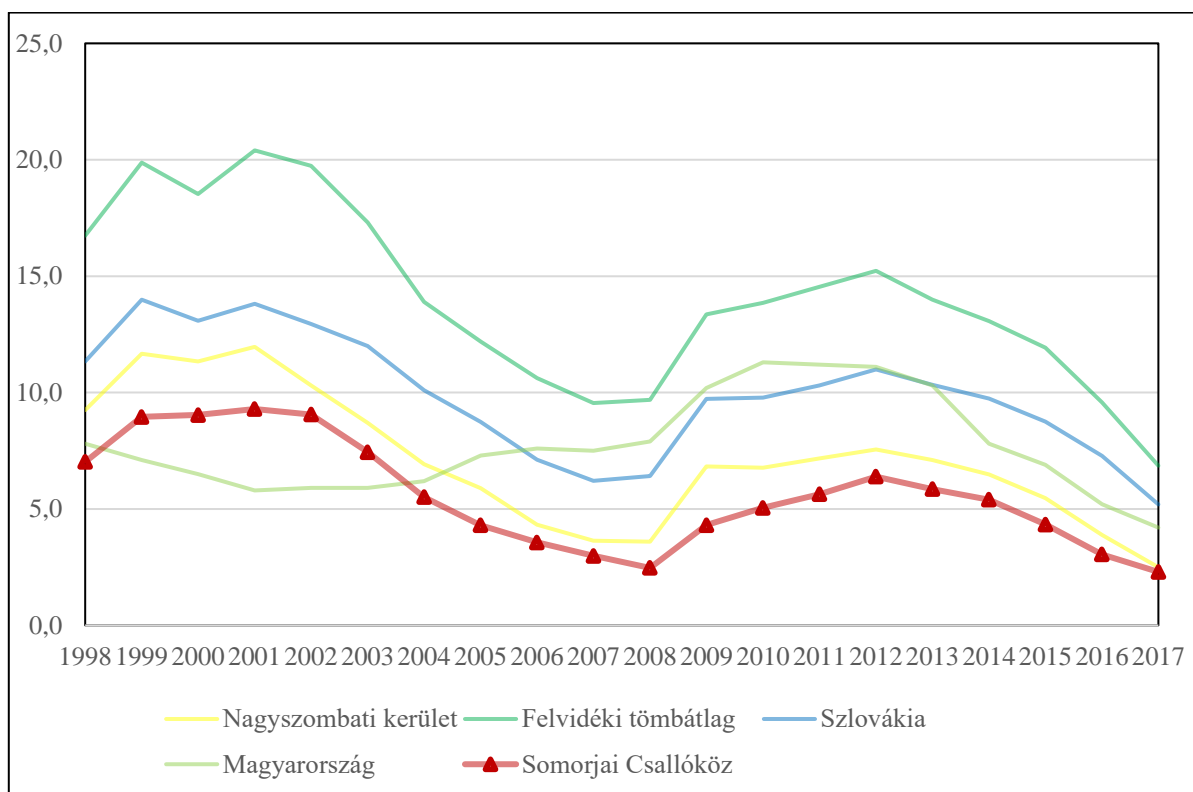

17. ábra: Az egy középiskolai tanárra jutó középiskolások száma (fő) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

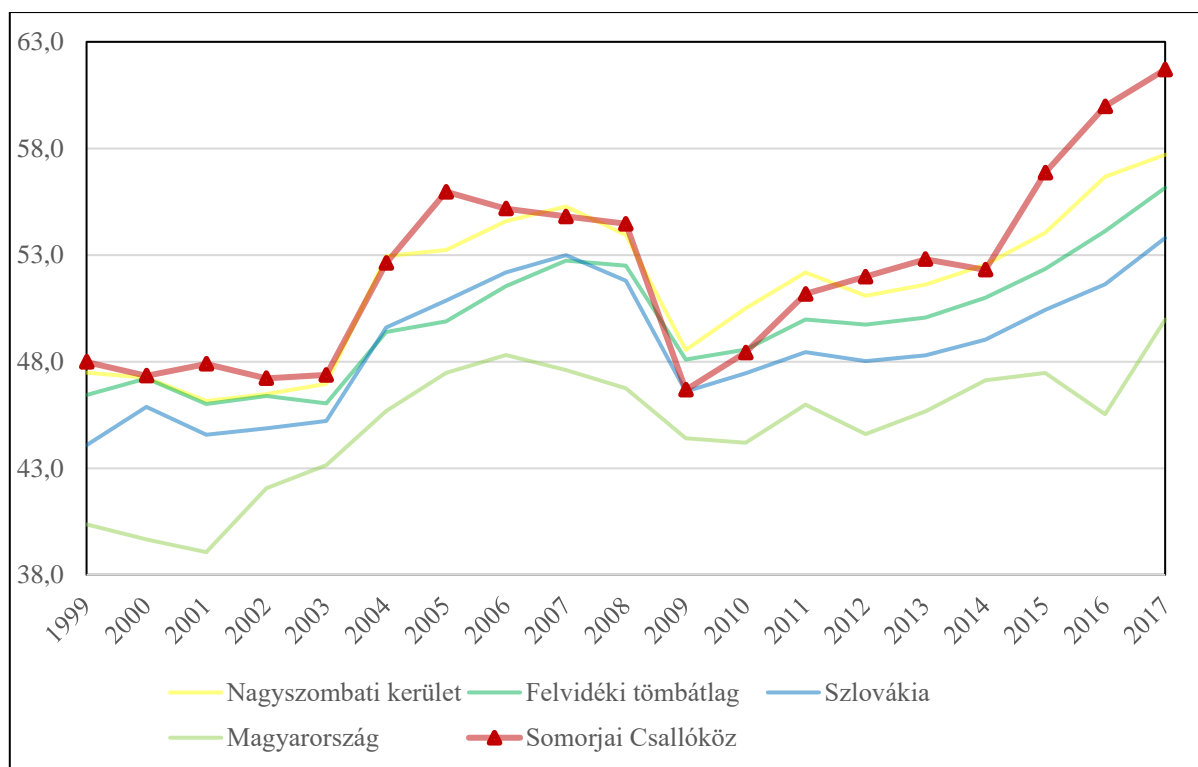

2.3 Munkaerőpiac

18. ábra: A regisztrált munkanélküliek aránya (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

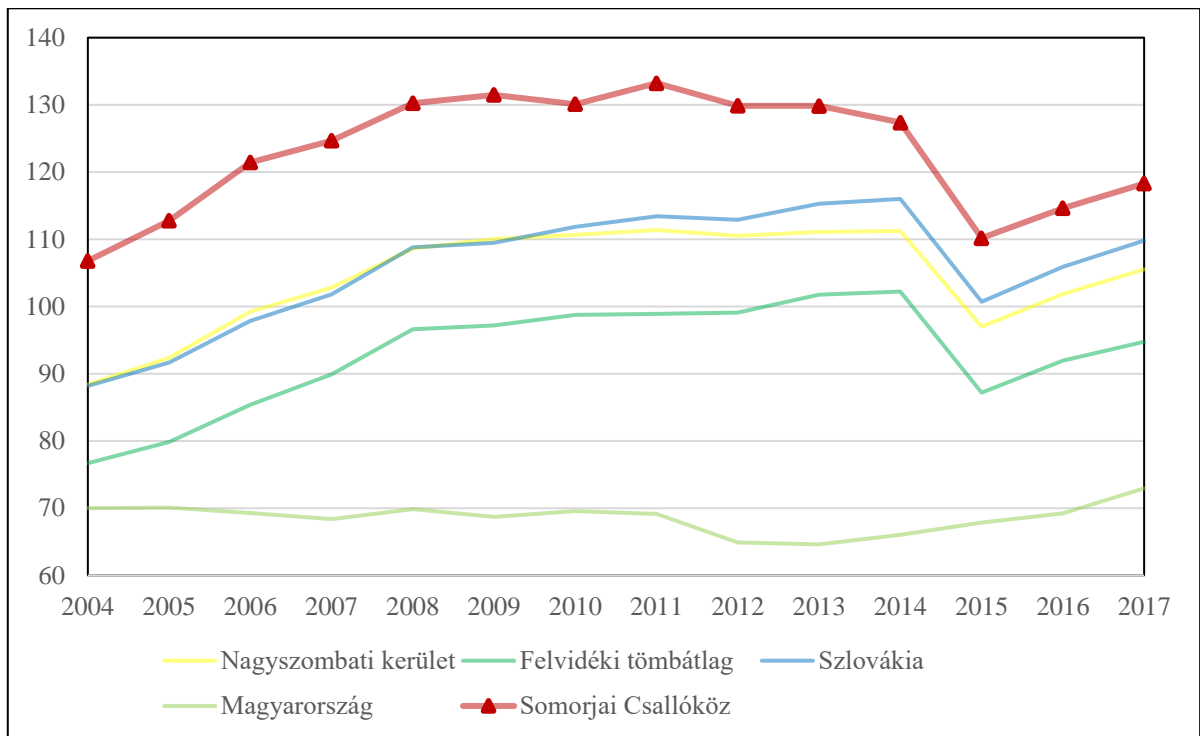
19. ábra: A regisztrált női munkanélküliek aránya (%) (1997–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

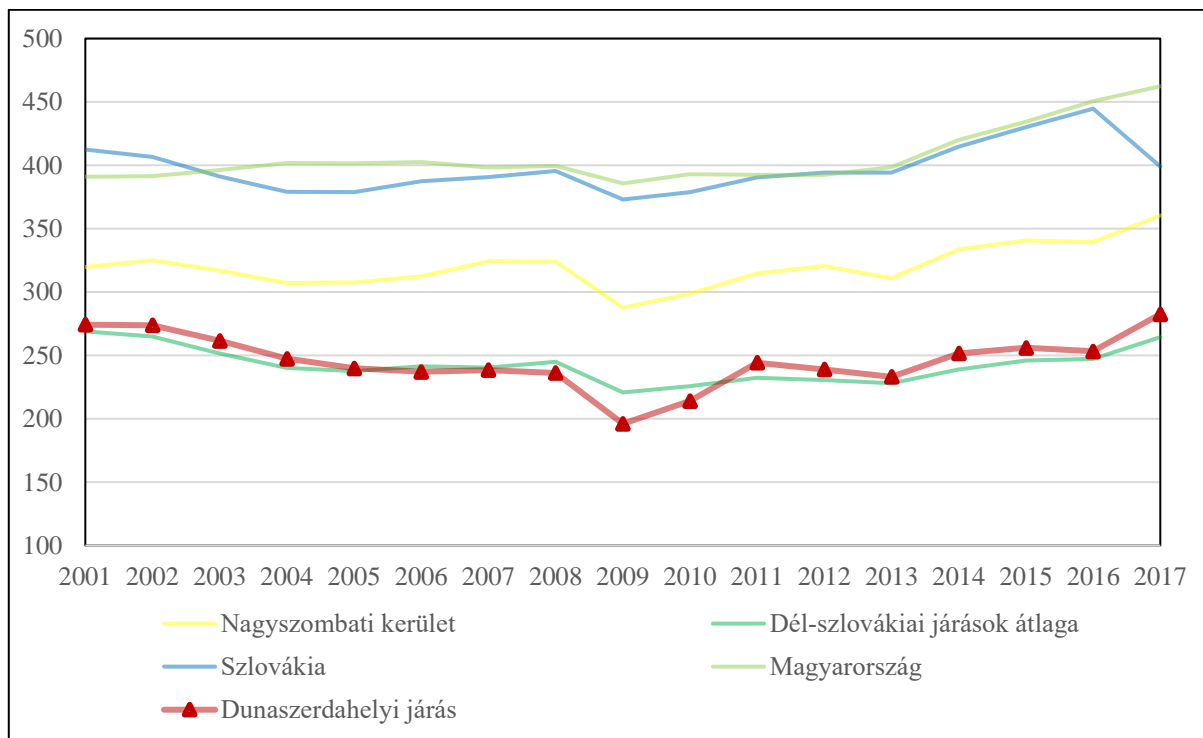
3. A térség egyéb elérhető mutatói

3.1 Gazdaság, munkaerőpiac

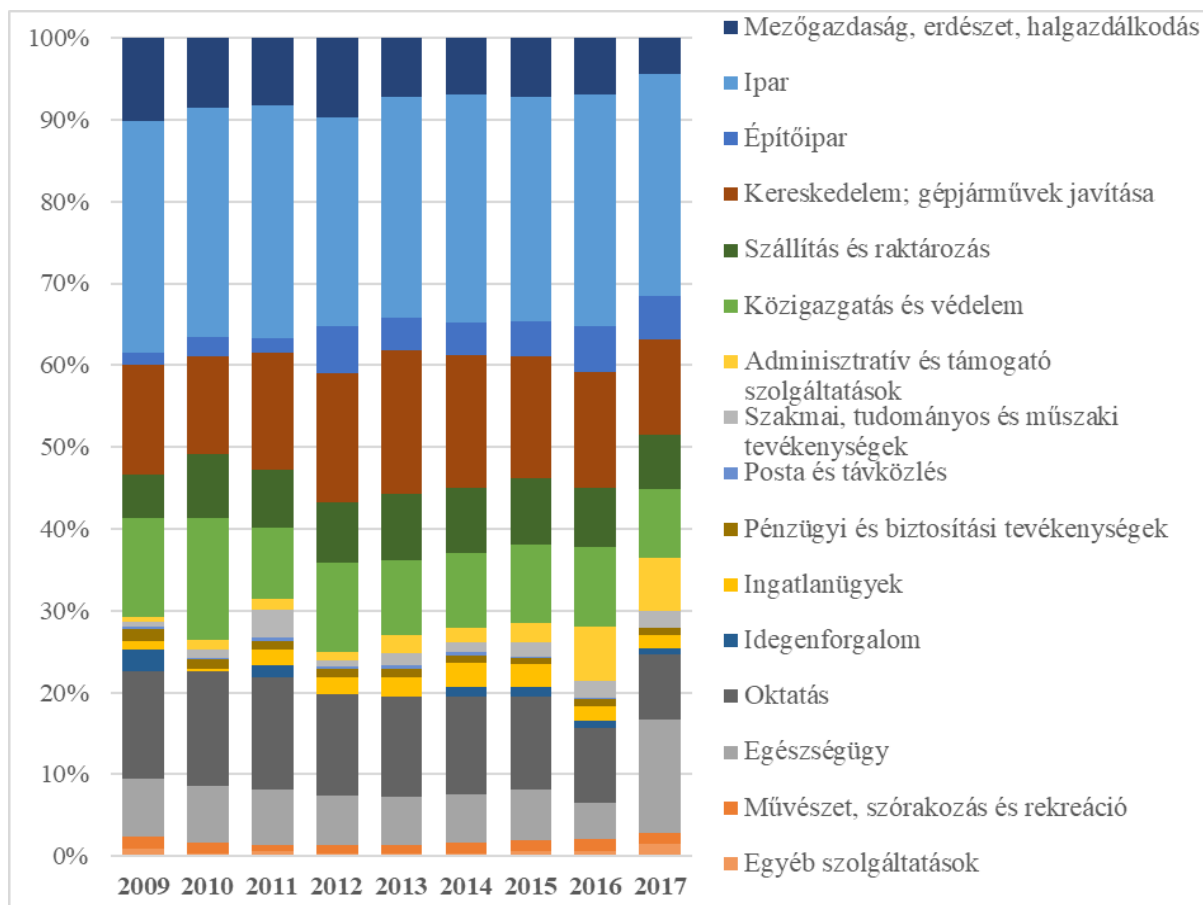
20. ábra: Az ezer főre jutó vállalkozások száma (db) (2004–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

21. ábra: Az ezer főre jutó alkalmazottak száma (15–64 éves korosztály) (fő) (2001–2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal, Központi Statisztikai Hivatal

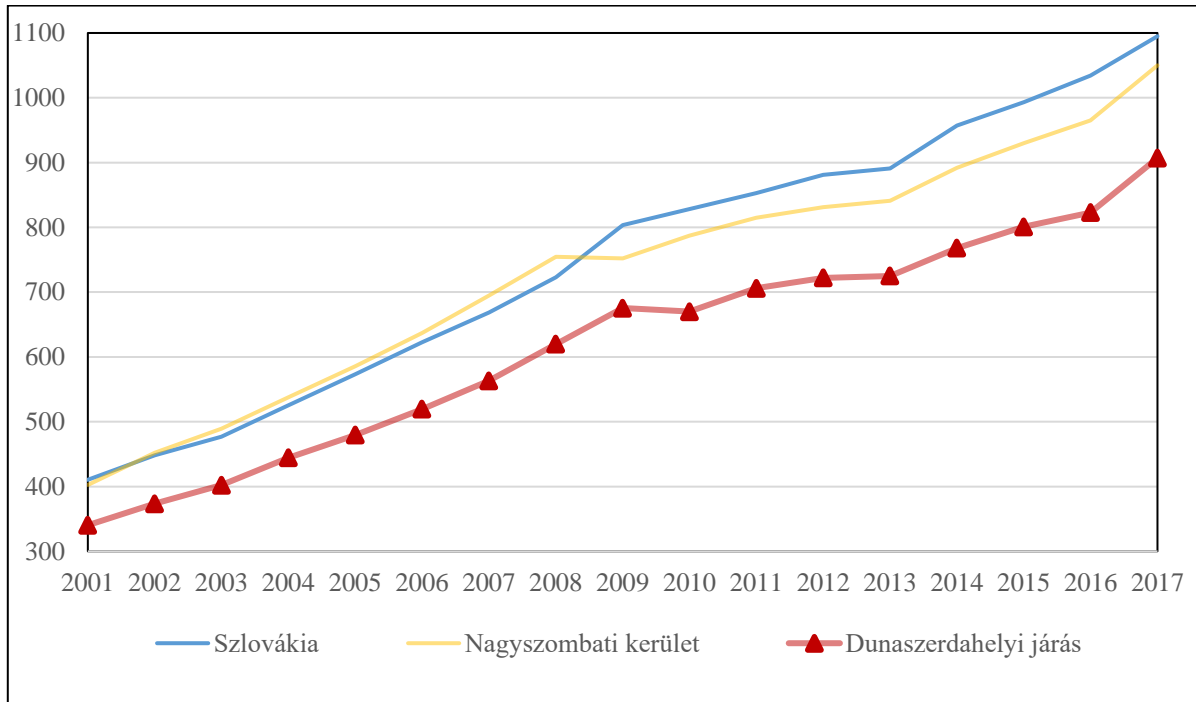

22. ábra: Az alkalmazottak gazdasági szektoronkénti megoszlása a Dunaszerdahelyi járásban (%) (2009–2017)

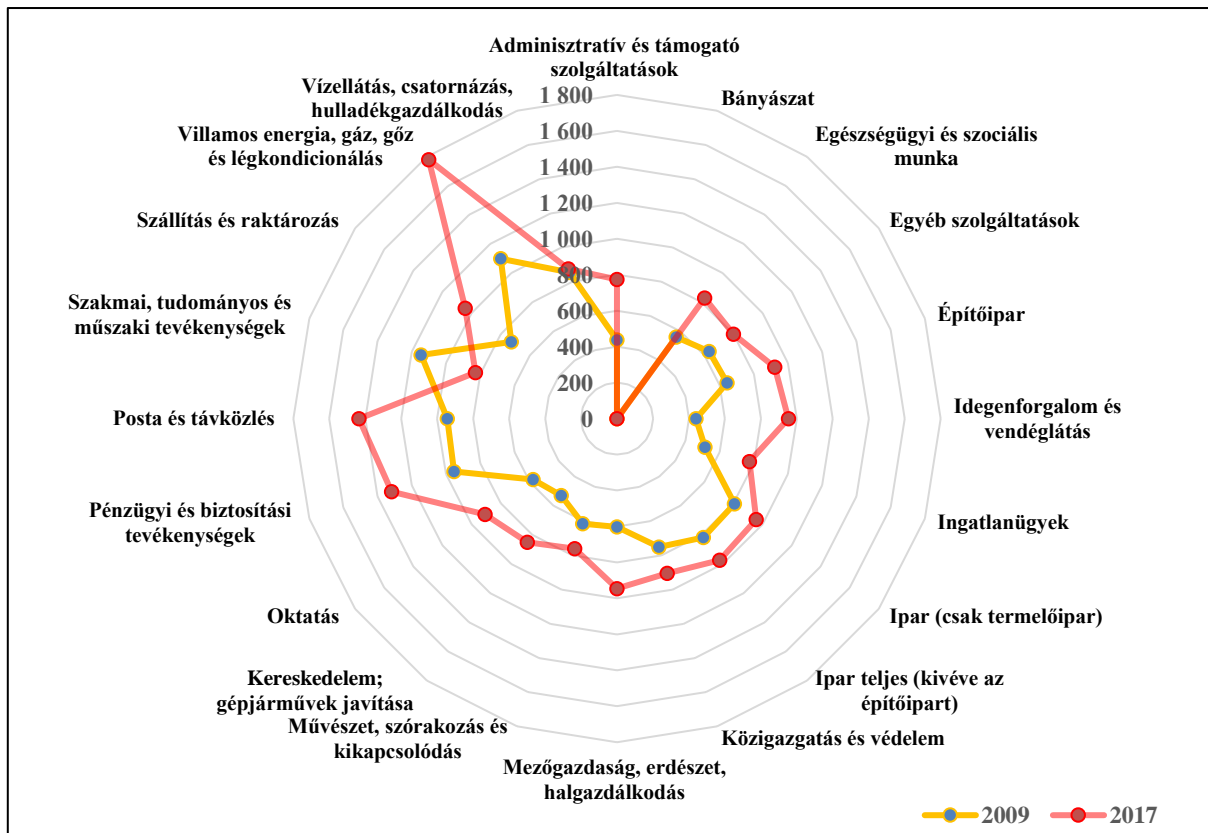
Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

3.2 Jövedelem

23. ábra: A havi átlagkeresetek változása a Dunaszerdahelyi járásban (€) (2001–2017)
 Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal

24. ábra: A havi átlagkeresetek változása gazdasági szektoronként a Dunaszerdahelyi járásban (€) (2009, 2017)

Az adatok forrása: Szlovák Statisztikai Hivatal